

SYLLABUS

1. Puni naziv nastavnog predmeta:

Institucije rimskog prava

2. Skraćeni naziv nastavnog predmeta / šifra:

3. Ciklus studija:

1

4. Bodovna vrijednost ECTS:

6

5. Status nastavnog predmeta:

Obavezni

6. Preduslovi za polaganje nastavnog predmeta:

7. Ograničenja pristupa:

8. Trajanje / semest(a)r(i):

I

II

9. Sedmični broj kontakt sati i ukupno studentsko radno opterećenje na predmetu:

	Semestar (1)	Semestar (2)	(za dvosemestralne predmete)	Opterećenje: (u satima)
9.1. Predavanja	4			Nastava: 56,25
9.2. Auditorne vježbe	1			Individualni rad: 104,5
9.3. Laboratorijske / praktične vježbe	0			Ukupno: 160,8
9.4. Drugi oblici nastave				2

10. Fakultet:

Pravni fakultet

11. Odsjek / Studijski program :

Studijski program prvog ciklusa studija iz područja prava

12. Nosilac nastavnog programa:

Dr.sc. Ervina Ibrahimović doc.

13. Ciljevi nastavnog predmeta:

Prvenstveni cilj nastavnog predmeta je da na što pristupačniji način omogući studentima da se na početku pravnog studija, kroz nastavu rimskog prava, upoznaju sa osnovnim pravnim pojmovima i da steknu fond znanja koji će

predstavljati uvod i temelj za izučavanje savremenog privatnog prava. Pored navedenog, cilj je objasniti osnovne pojmove u hronološkoj perspektivi i prikazati njihov razvoj kroz razdoblja rimske pravne historije. Na osnovu konkretnih izvora utvrditi njihove međusobne razlike i argumentirati rješenja i genezu promjena (staro ius civile, pretklasično i klasično pravo, postklasično pravo i Justinijanovo pravo). Rimsko pravo u historiji evropskog univerzitetskog razvoja predstavlja najstariju naučnu disciplinu. Pregledom aktuelnih reformskih procesa na većini evropskih Univerziteta ova disciplina i dalje zauzima nezaobilaznu polazišnu odrednicu u osnovama evropskih pravnih studija.

14. Ishodi učenja:

U okviru nastavnog programa studenti će steći osnovna znanja i pojmove iz oblasti rimskog prava kao i drugih pravnih instituta iz srodnih grana prava (građansko, obligaciono, stvarno, porodično, nasljedno i dr.) Studenti će ovladati znanjem o nastanku i razvoju pravnih instituta i temeljnih principa prava. Najvažnije odlike savremenog pravnika: kreativnost, sposobnost pravničkog promišljanja i argumentacije, mogu se izvršno razviti kroz studij rimskog prava. Student stiče kompetencije da uspostavi korelaciju između relevantnih grana prava, te da stečena znanja primjeni u nastavku studija. Studenti će biti sposobni da razumiju evoluciju rimskog prava kroz razdoblja rimske pravne historije, potom da koriste primarne pravne izvore i primjene ih pri rješavanju praktičnih zadataka, te da razumiju utjecaj rimskog privatnog prava na savremene pravne sisteme. Po uspješnom završetku predmeta studenti će biti sposobni da razumiju temeljne pojmove i institute rimskog stvarnog, obligacionog i nasljednog prava i da ih sagledaju u komparativnoj perspektivi u odnosu na pozitivnopravna rješenja.

15. Indikativni sadržaj nastavnog predmeta:

1. Stvarno pravo:

- pojam i karakteristike stvarnih prava,
- pojam i podjela stvari,
- posjed, pojam, elementi, pravni učinci, vrste, stjecanje i gubitak, zaštita, detencija,
- vlasništvo – pojam, vrste, ograničenja, suvlasništvo, zaštita,
- načini stjecanja vlasništva – originarni i derivativni,
- stvarna prava na tuđim stvarima – služnosti, emfiteuza, superficies, založno pravo.

2. Obligaciono pravo:

- pojam obaveze, pojam i vrste pravnih poslova, sadržaj pravnog posla,
- zakašnjenje dužnika i vjerovnika, naknada štete,
- subjekti obaveza: razdijeljene i solidarne obaveze; akcesorne obaveze; promjena subjekata u obveznom odnosu,
- prestanak obaveza,
- obaveze iz kontrakata, verbalni, literarni, realni, konsenzualni,
- obaveze iz delikata i kvazidelikata.

3. Nasljedno pravo:

- pojam, historijski razvoj, singularna i univerzalna sukcesija,
- zakonsko nasljeđivanje, nasljedni redovi po starom civilnom, pretorskom i Justinijanovom pravu,
- oporučno (testamentarno) nasljeđivanje – pojam i vrste testamenta, pravni odnosi i pravna zaštita nasljednika

16. Metode učenja:

Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: promatranje i promišljanje, studije slučaja, kolaboracija, personalizacija, korištenje digitalnih medija. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; - Panel diskusije; - Auditivne vježbe; - Grupni i individualni eseji.

17. Objašnjenje o provjeri znanja:

Svi studenti su dužni aktivno se uključiti u predviđene oblike izvođenja nastave: predavanja (organiziranje panel diskusija), vježbe, izrada eseja ili seminarskih radova, konsultacije. Metodološki pristup provjere znanja će biti potenciran kroz kontinuirano praćenje aktivnosti, polaganje parcijalnih ispita, eseje, aktivnosti na nastavi. Nakon polovine semestra (7-8 sedmica) studenti pismeno polažu test (prvi parcijalni) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Broj bodova koji studenti mogu ostvariti na parcijalnom testu jeste 40. Da bi student položio prvi parcijalni test mora ostvariti najmanje 55% od ukupnog broja bodova. Ako student ne položi prvi parcijalni test organizovan tokom semestra, polaže Integralni ispit na ispitnim rokovima. Student koji je položio prvi parcijalni test polaže završni ili popravni ispit na kome može ostvariti maksimalno 40 bodova. Ako student ne položi prvi parcijalni test organizovan tokom semestra, polaže integralni ispit na ispitnim rokovima i može ostvariti maksimalno 80 bodova. S obzirom na kontinuiranu aktivnost na predavanjima i vježbama u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 20 bodova (10. bodova prisustvo na nastavi, 10. bodova aktivnost na nastavi).

18. Težinski faktor provjere:

Ocjena na ispitu zasnovana je na ukupnom broju bodova koje je student stekao ispunjavanjem predispitnih obaveza i polaganjem ispita, a prema kvalitetu stečenih znanja i vještina, i sadrži maksimalno 100 bodova, te se utvrđuje prema sljedećoj skali:

- Prisutnost na predavanjima i vježbama 10. bodova.
 - Aktivnost studenta 10. bodova.
 - Prvi parcijalni test 40. bodova.
- Ukupno predispitnih obaveza 60. bodova
- Završni ispit 40. bodova.

Konačan uspjeh studenta nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom uporedivim sa ECTS skalom ocjenjivanja kako slijedi:

- 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
- 9 (V) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 bodova;
- 8 (S) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 bodova;
- 7 (D) - uopšteno dobar, ali sa značajnijim nedostacima, nosi 65-74 bodova;
- 6 (E) - zadovoljava minimalne kriterije, nosi 54-64 bodova;
- 5 (F, BH) - ne zadovoljava minimalne kriterije, manje od 54 bodova.

19. Obavezna literatura:

- Horvat Marijan, Rimsko pravo, Zagreb, sva izdanja.
- Stanojević Obrad, Rimsko pravo, Magistrat, Sarajevo, 2000.
- Romac Ante, Rimsko pravo, Pravni fakultet, Zagreb, 2002.
- Romac Ante, Izvori rimskog prava, Informator, Zagreb, 1973.
- Mirela Šarac, Zdravko Lučić, Rimsko privatno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006.
- Dragomir Stojčević, Rimsko privatno pravo, Beograd, 1978.
- Žika Bujuklić, Rimsko privatno pravo, Beograd, 2013.

20. Dopunska literatura:

- Polojac Milena, Praktikum za rimsko pravo, Univerzitet u Beogradu, Pravni fakultet, Beograd, 2018.
- Polojac Milena, Katančević Andreja, Praktikum za rimsko pravo (I), Univerzitet u Beogradu, Pravni fakultet, Beograd, 2017

21. Internet web reference:

<http://www.iuscivile.com/> - Roman Law Resources Ernest Metzger, University of Glasgow School of Law.
<https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/> - The Roman law library.

22. U primjeni od akademske godine:

2025/2026

23. Usvojen na sjednici NNV/UNV:

03.04.2025.